

Başvuru Numarası	: 2021/1020
Toplantı Tarihi/Sayısı	: 8.2.2022/8
Karar Numarası	: 2022/81
Başvuran	: A. K.
Başvuran Vekili	: -
Adres	: -
Muhatap Kurum/Kişi	: Bandırma 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres	: -

I. BAŞVURU KONUSU

1. Başvuranın dış sağlığı problemlerine ilişkin şikâyetlerinin muhatap Kurum tarafından dikkate alınmayarak kötü muamele yasağının ihlal edildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Bandırma 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda tutulan başvuran, 01.10.2021 tarih ve ... sayılı ile kayda alınan başvuru dilekçesinde özetle; 2020 yılı Şubat ayında Bandırma 1 Nolu T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna yerleştirildiğini, 13.09.2021 tarihinde başlayan dış ağrısına dayanamayarak 14.09.2021 günü sabah sayımında dilekçe vermesi sonucunda aynı gün dış doktoru tarafından muayene edildiğini, doktorun kendisine ilaç yazarak haftaya tekrar muayene olması gerektiğini belirttiğini, 21.09.2021 ve 28.09.2021 tarihlerinde dilekçe yazmasına rağmen Kurum doktoruna götürülmediğini, 30.09.2021 tarihinde ise dışının ağrısına dayanamadığından koğuşundaki butona basarak Kurum personelini çağırmak zorunda kaldığını, sağlık durumuna ilişkin şikâyetlerini Kurum personeline de ilettiğini ve yaşanan tüm bu süreçte 14.09.2021 tarihinden itibaren muhatap Kurumun sağlığını hiçe sayarak insan onuruna aykırı muamelede bulunduğunu iddia ederek dışının çekilmesi ve gerekli sağlık işlemlerinin yapılmasını talep etmektedir.

3. Kurumumuza sunulan 08.11.2021 tarih ve ... sayılı yazılı görüşte muhatap Kurum; başvuranın 13.09.2021 tarihinde muayene edildiğini ve 04.10.2021 tarihinde de dış çekiminin gerçekleştirildiğini belirterek yapılan işlemlere ait evrakların nüshalarını göndermiştir.

4. Başvuran, muhatap Kurumun cevabi yazısına ilişkin Kurumumuza sunduğu yazılı görüşünde özetle; muhatap Kurum tarafından dilekçe verdiği günlerin yanlış aktarıldığını, ilk defa 06.09.2021 tarihinde İdareye dilekçesini ilettiğini, ilk muayenesinde doktor tarafından kendisine ilaç verilerek bir hafta sonra tekrar muayeneye gelmesi söylenmesine ve ilaç kullanım süresinin 5 gün olmasına rağmen ilk muayene tarihinden yaklaşık 20 gün sonra dışının çekildiğini, dış çekimi sırasında personel tarafından "Kurumda yaklaşık 1400 mahpusun bulunduğu ancak sadece tek dış hekimi olması nedeniyle herkese yetişmede zorluk yaşanabileceği" hususlarının ifade edildiğini iddia ederek gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Anayasa'nın "Kişinin dokunulmazlığı, maddî ve manevî varlığı" başlıklı 17'nci maddesine göre "*Herkes, yaşama, maddî ve manevî varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir. Tıbbî zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbî deneylere tâbi tutulamaz. Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tâbi tutulamaz.*"

6. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) "İnsan haklarına saygı yükümlülüğü" başlıklı 1'inci maddesi şöyledir; "*Yüksek Sözleşmeciler Tarafından kendi yetki alanları içinde bulunan herkesin, bu Sözleşme'nin birinci bölümünde açıklanan hak ve özgürlüklerden yararlanmalarını sağlarlar.*" Sözleşme'nin 3'üncü

maddesi şöyledir; “Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.”

7. 13.12.2004 tarih ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun “İnfazda Temel İlke” başlıklı 2'nci maddesinin ikinci fıkrasına göre “Ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazında zalimane, insanlık dışı, aşağılayıcı ve onur kırıcı davranışlarda bulunulamaz.”

8. 20.4.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde, Kurumumuzun “özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

9. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

10. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Ön incelemenin yapılması” hususunun düzenlendiği 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre, “Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur...”

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu, Kurumun insan haklarını korumak ve geliştirmek, kişilerin eşit muamele görme hakkını güvence altına almak, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığı önlemek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere faaliyet yürüteceğini ve bu kapsamda başvuru üzerine veya resen incelemeler yapabileceğini hüküm altına almaktadır. Kurumun, başvurularının incelenmesine ilişkin olarak sahip olduğu görev ve yetkilerin kapsamı da 6701 sayılı Kanun ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik ile düzenlenmektedir. Somut başvurunun, anılan Yönetmelik'in 48'inci maddesindeki gerekli şartları taşıdığı değerlendirildiğinden esas incelemesi aşamasına geçilmiştir.

12. AİHS' in 3'üncü maddesine göre; “Hiç kimse işkenceye veya insanlık dışı ya da aşağılayıcı muamele veya cezaya tabi tutulamaz.” AİHS3'üncü maddenin uygulama alanına girebilmek için, bir muamele, asgari bir şiddet eşiğine ulaşmış olmalıdır. Bu asgari eşiğin değerlendirilmesi türü itibariyle görecelidir; bu değerlendirme, davanın tüm koşullarına ve özellikle de muamelenin türü ve çerçevesine, icra edilme şekillerine, süresine, fiziksel ve ruhsal etkilerine ve bazen de, mağdurun, cinsiyeti, yaşı ve sağlık durumuna bağlıdır. (AİHM, *Poltoratski v Ukrayna*, § 131). Herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı Anayasa'nın 17'nci maddesinde güvence altına alınmıştır. Anılan maddenin birinci fıkrasında insan onurunun korunması amaçlanmıştır. Üçüncü fıkrasında da kimseye işkence ve eziyet yapılamayacağı, kimsenin insan haysiyetiyle bağdaşmayan ceza veya muameleyle tabi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır (AYM, *Cezmi Demir ve diğ.leri*, § 80). Anayasa'nın 17'nci maddesinin üçüncü fıkrası, herhangi bir sınırlama öngörmemekte ve işkence, insanlık dışı ve onur kırıcı muamele ve cezaların yasaklanmasının mutlak mahiyetini belirtmektedir. Bu niteliği gereği anılan yasağa ilişkin olarak Anayasa'nın 15'inci maddesi kapsamındaki hâllerde dahi istisna öngörülmemiştir (AYM, *Turan Günana*, § 33).

13. İncelemesi gerçekleştirilen somut başvuruda, başvuran 14.09.2021 tarihinden itibaren dış problemlerinin çözülmemesi nedeniyle muhatap Kurumun sağlığını hiçe sayarak insan onuruna aykırı muamelede bulunduğunu iddia etmiş, dışının çekilmesini ve gerekli sağlık işlemlerinin yapılmasını talep etmiştir.

14. 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un “Hükümlünün muayene ve tedavi istekleri” başlıklı 71'inci maddesinde; “(1) Hükümlü, beden ve ruh sağlığının korunması, hastalıklarının tanısı için muayene ve tedavi olanaklarından, tıbbî araçlardan yararlanma hakkına sahiptir. Bunun için hükümlü öncelikle kurum revirinde, mümkün olmaması hâlinde Devlet veya üniversite hastanelerinin mahkûm koşullarında tedavi ettirilir.” hükmü bulunmaktadır.

15. Kurumumuza sunulan muhatap yazılı görüşünde; başvuranın 13.09.2021 tarihinde muayene edildiği ve 04.10.2021 tarihinde de dış çekiminin gerçekleştirildiği belirtilerek yapılan işlemlere ilişkin evraklar yazılı görüşle birlikte gönderilmiştir. Evraklardan; başvuranın dışına "apse" tanısı konulduğu, apsenin tedavisi için antibiyotik ve ayrıca ağrı kesici ilaçların reçete edildiği görülmekte ve başvuranın dışının 04.10.2021 tarihinde çekildiği de anlaşılmaktadır. Muhatap Kurumun yazılı görüşüne istinaden başvurandan istenen cevabi yazıda ise; başvuranın

dişinin çekildiğini kabul edilmekle birlikte bu işlemin ilk muayeneden 20 gün sonra gerçekleştiğinden bahisle kötü muamele iddiası sürdürülmüştür.

16. Her türlü muamele; Sözleşme'nin 3'üncü maddesi anlamında kötü muamele kapsamına girmemekte olup hem AİHM hem de AYM, bir muamelenin 3'üncü madde kapsamına girebilmesi için somut olayda belirli bir asgari şiddet düzeyinin aşılması gerekliliğini aramaktadır. Ayrıca, asgari şiddet düzeyinin her olay bakımından ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Bir vaka kapsamında failin veya mağdurun durumu dikkate alınarak belirlenecek asgari eşiğin aşılmadığına dair tespit, benzer bir muamelenin olduğu başka vakada, aynı kriterlerle yapılan değerlendirilme sonucunda olayın koşulları göz önünde bulundurularak asgari eşiğin geçildiği yönünde olabilir. Bu açıklamalardan yola çıkıldığında muhatap Kurumun, başvuranın dilekçesini vermesiyle beraber aynı gün muayene işlemlerini başlattığı, başvuranın kendi beyanında da görüldüğü üzere ilk muayenede verilen ilaçların kullanım süresinin 5 gün olduğu, dolayısıyla ilaçların kullanım süresinin bitimi ile başvuranın dış çekimi işlemi arasındaki yaklaşık 15 günlük bekleme süresinin makul olduğundan hareketle, başvuranın dış çekiminin gecikmesi sonucunda kötü muameleyle uğradığı iddiaları dosya kapsamında yeterli görülmemiştir.

17. Tüm bu açıklamalar birlikte ele alındığında; somut olay bakımından muhatap Kurumun, kötü muamele teşkil edecek herhangi bir eylem veya işlemine rastlanılmadığı ve başvuranın tedavi işlemlerinin gerçekleştirilerek başvuru dilekçesindeki talebi karşıladığı, başvuranın diğer iddiaları açısından ise; "asgari eşik sınırının aşılmadığı" göz önünde bulundurularak söz konusu başvuruda, 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi uyarınca **kötü muamele yasağının ihlali olmadığı** kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 08.02.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK

Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ

Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ

Üye

e-onaylıdır

Ünal SADE

Üye